

حسین سرآبادانی

یادداشت

پژوهشگر رصدخانه عدالت اجتماعی مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)

یکی از زمینه های تحلیل وضعیت کنونی جامعه ایران، فهم واقعیت های اجتماعی از منظرگاه مطالعات افکار عمومی است که عمدتاً در قالب پیمایش های ادراکی (نظرسنجی از وقایع یا مبتنی بر سناریوپردازی) سامان می پذیرد. این زاویه ورود احتمالاً سطحی، ناپایدار و تا حدودی یک سویه است و به تنهایی جهت دستیابی به یک بینش راهبردی جهت شناسایی نقاط کلیدی و اولویت های اقدام کفایت نمی کند؛ اما در حد خود قابل تأمل و بررسی است. فهم روایتی از شرایط کنونی و به تبع پیش بینی تحولات آتی، در گروی دستیابی به برخی کالان گزاره های اصلی در لابه لای داده های متکثر و بعضاً متناقض نتایج افکارسنجی، به ساخت یک چهارچوب نظری مشترک جهت توصیف و اقدام یاری می رساند. نوشتار حاضر با بررسی تفصیلی گزارش جامع مجموعه تحلیل اجتماعی (متا) مرکز رشد با عنوان «نگرش مردم به جنگ اسرائیل علیه ایران»، تقریری از پنج ضلع مهم در روایت افکار ایرانیان پیرامون این مسئله ارائه داده تا از این رهگذر نقاط بحران و اولویت های اقدام روشن شود.

یک. روایت قدرت و موفقیت: افکار عمومی ایرانیان، نمایش ایران در جنگ ۱۲ روزه را، قدرتمندانه و قرین موفقیت می داند؛ اما با چند قید مهم: اولاً دیدگاه مخالف نیز وزن کمی در افکار عمومی ندارد؛ ثانیاً این ارجاع و برداشت ذهنی در جامعه یک دست توزیع نشده است (حسب نگرش سیاسی یا مصرف رسانه ای یا طبقه اجتماعی) و ثالثاً از همه مهم تر به شدت ناپایدار است و احتمالاً با گذشت زمان و فاصله گرفتن از روزهای جنگ بنا به دلایل مختلف روانی یا محیطی (مسائل اقتصادی و اجتماعی پسا جنگ)، از غلظت این روایت کاسته می شود. بنابراین طراحی نقاط تقویت این روایت و تضعیف نیروهای مخالف، یک اولویت است. مهم ترین نکته در این زمینه، بازطراحی ذهنی جامعه در چالش با نظام سلطه و فهم دقیق تر معنای توازن قدرت در درگیری با نظام استکبار جهانی است. این روایت باید با نگاهی الهی اما رویکردی واقع بینانه نسبت به میدان، به صورت متوازن عرصه جهاد با مستکبرین را با زیست واقعی زندگی روزمره متصل سازد نه آن که صرفاً با اغراق در توانمندی داخلی یا کوچک شمردن قدرت میدانی دشمن، حباب انتظارات را متورم ساخته و برآورد موفقیت یا پیروزی در نبرد با دشمن مستکبر را دچار اختلال محاسباتی سازد. **دو. روایت انسجام و اتحاد ملی:** مردم ایران، این جنگ را برای خودشان دیدند؛ نه حکومت یا نظام سیاسی. ماهیت دفاعی، شرایط پیرامونی و نوع حمله وحشی گرانه رژیم صهیونیستی به غیرنظامیان، بر تشدید این روایت و مقصر دانستن رژیم صهیونیستی در اذهان عمومی افزوده است. این اتحاد و یکپارچگی قرین با حمایت از نیروهای مسلح، رشد اعتماد به حکومت (و نهادهای عمومی مانند ارتش، سپاه و صداوسیما) موجب رشد احساس سرپلندی به کشور و افزایش امید اجتماعی به آینده شد. تهدید غالب در این شرایط ناپایداری این موفقیت از دو کانال است: اول ظهور مسائل اقتصادی و اجتماعی پسا جنگ نظامی و تثبیت این برداشت که جنگ به پایان رسیده است و دوم شروع نزاعات سیاسی و اجتماعی در سطح نخبگان و احزاب با انواع درگیری های واقعی یا منفعت طلبانه، تحکیم و تثبیت پیوندهای اجتماعی شکل گرفته به صورت طبیعی نخواهد بود و نیازمند طراحی ایجابی و مداخلات عینی در سطح حکومت، شکل ها و نخبگان اجتماعی و سیاسی است. به نظر می رسد این اعتبار اندازه و مقدار معینی دارد و امید واهی بیش از اندازه به آن، منجر به تضعیف موضع داخلی و تقویت موضع دشمن خواهد شد. **سه. روایت جنگ و صلح:** افکار عمومی ایرانیان از توقف آتش، از نوعی تعارض ظاهری اولیه رنج می برد؛ حمایت اکثریت از این تصمیم در عین باور اکثریت به این که این توقف آتش، ناپایدار است و به زودی توسط اسرائیل نقض می شود و باور اکثریت به این که آتش پس یک فریب از سوی اسرائیل، برای حمله مجدد است. وجه جمع این دو باور آن است که توقف آتش، انتخاب مانبوده است؛ معلول شرایطی است که در آن قرار گرفتیم؛ از عدم توسعه جنگ به سراسر منطقه تا ترمیم در نظام آفند و پدافند با هدف تحکیم موضع. اما به هرحال این روایت معارض پرده از یک اصل اساسی برمی دارد: «بازدارندگی امنیتی کشور بعد از چند دهه آسیب دیده است و ترمیم آن نیازمند مجموعه اقدامات در گذر زمان است.»

ادامه در صفحه ۱۴

برخی حقوقدان ها پیشنهاد می کنند

در صورت اقدام اروپا برای آغاز فرایند اسنپ بک

ایران با خروج از برجام می تواند ماهیت حقوقی آن را نابود کند

این ایده چقدر واقعی است؟

خروج از برجام قبل از اجرای مانشه

تصمیم برای بهینه سازی ۳۰ میلیارد دلاری

برنامه دولت برای تشکیل سازمان بهینه سازی مصرف انرژی به کجا رسید؟ ۱۶

روستایی در فیلم «زن و بچه»

در جایی ایستاده است که نه هوادارانش را

راضی می کند و نه منتقدان را؛ نه معترضی است

نه عدالت خواه

برزخی ها

۱۳ و ۱۲

فضای داخلی آمریکا تحت تأثیر دو پرونده دخالت روسیه در انتخابات ۲۰۱۶ و مرتبطان با ایستین، ملتهب شده و دولتمردان دو حزب، یکدیگر را متهم می کنند

فصل بگم بگم ها در واشنگتن

عاشقانه های عجیب در چند سریال ایرانی و آثار اجتماعی مخرب آن ها

به جای عشق سم نخوریم

برنامه مالی دانشگاه آزاد با مشارکت گسترده مدیران و مسئولان در هیئت امنای استانی مورد بررسی و تأیید قرار گرفت

یک گام تا تصویب نهایی بودجه دانشگاه

۵ و ۴

۷

۸